

УДК: 343.431:341.645(4)

Bibliid 1451-3188, 21 (2022)

Год XXI, бр. 77-78, стр. 485-504

Изворни научни рад

Рад примљен 9. 3. 2022. године

Рад одобрен 29. 3. 2022. године

DOI: https://doi.org/10.18485/iipe_ez.2022.21.77_78.28

ТРГОВИНА ЉУДИМА У ПРАКСИ ЕВРОПСКОГ СУДА ЗА ЉУДСКА ПРАВА

Дијана САВИЋ БОЖИЋ¹

Апстракт: У раду се разматра трговина људима кроз праксу Европског суда за људска права. Пресуда, коју је Европски суд за људска права донео у предмету *Ранцев против Кипра и Русије*, у овом тренутку представља обавезан извор у области установљених интернационалних стандарда када је реч о борби против трговине људима и заштите жртава ових злочина. У овој пресуди први пут је недвосмислено доказано да трговина људима представља облик савременог, ванинституционалног ропства против којег се државе чланице Савета Европе, кроз примену Конвенције за заштиту људских права и основних слобода, морају проактивно супротстављати предузимањем мера превентивног и репресивног карактера. Будући да се трговином људима нарушавају загарантована права и слободе, Европски суд за људска права је у пресуди навео читав низ стандарда кроз наметање тзв. *позитивних обавеза*, које државе чланице морају да испуне не би ли се зауставили и санкционисали сви могући случајеви овог противправног поступања. У предметном раду аутор настоји да кроз одабране случајеве трговине људима анализира праксу Европског суда за људска права, као и обавезе држава проистекле из праксе Европског суда.

Кључне речи: Европски суд за људска права, трговина људима, пракса Суда.

---

¹ Основни суд, Бијељина, Правни факултет, Бијељина. Е-mail: dinabozic@gmail.com

1) УВОД

Једну од најтежих повреда људских права, представља трговина људима. Овај протиправни чин је стара појава у историји људске цивилизације која је мењала форме, интензитет и обим деловања. Данас трговина људима представља проблем на глобалном нивоу, који постоји у свакој култури и друштву модерног света, без обзира на ниво економске развијености, друштвено или религијско уређење. Проблем је заједнички за земље које пролазе кроз политичку и економску транзицију, земље које су у блиској прошлости имале непосредна ратна искуства, као и за високоразвијене земље које паралелно имају транзитни и дестинацијски карактер. Поред тога што највећи број земаља сматра да су код њих људска права и слободе на највишем нивоу, ропство, као појава, није нестало – постоји и у данашње време. Трговина људима се одвија у оквирима једне државе (интерна трговина људима), али постоји и у интерконтиненталној форми (транснационална трговина људима), па се све земље суочавају са овим озбиљним проблемом. Трговина људима је најчешће повезана са организованим криминалним групама. У историји европског права, највећи значај има усвајање Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода која је снажан и кохерентан инструмент заштите људских права у међународној заједници. Сврху доношења Конвенције представља загарантован широк корпус права, као и разрађен механизам примене њихове заштите на тлу Европе. Приступом Конвенцији државе се обавезују да поштују и спроводе њене одредбе у складу са општим принципима међународног права уговора. Циљ конвенције Савета Европе о борби против трговине људима је да превентивно делује када је реч о трговини људима, и да води рачуна о заштити жртава ових кривичних дела спровођењем кривичних поступака против учинилаца. На снази је од 1. фебруара 2008. године. Примењује се подједнако на све жртве трговине – жене, мушкарце и децу, на све форме експлоатације (на сексуалну експлоатацију, принудни рад, одстрањивање органа итд.), као и на све форме трговине људима – националне и транснационалне, без обзира да ли је или није трговина повезана са организованим криминалом. Конвенција представља први међународни уговор који се бави особама које су предмет трговине људима као жртве, а не као учиниоци кривичног дела. Трговина људима инсистира на највишем нивоу међународне сарадње у коју треба да се укључе земље порекла, транзита и крајње одреднице. Конвенције је отворена за државе које су чланице Савета Европе и за земље изван Европе што омогућава санкционисање ове врсте кривичних дела на глобалном плану.

Трговином људима сматра се продаја и куповина одређене особе у циљу експлоатације, као и остале радње које могу да представљају део тог процеса (нпр. врбовање, превоз, скривање, чување и сл.). Експлоатација, по правилу,

настаје и одржава се уз помоћ присиле, претње, преваре, злоупотребе овлашћења или злоупотребе неповољног положаја, помоћу отмице или помоћу неког другог погодног начина. Почетни пристанак жртве на експлоатацију није релевантан уколико је остварен уз употребу преваре или принуде. Уколико је реч о деци, трговина и експлоатација су у сваком случају кривично дело, а елементи претње, принуде, злоупотребе положаја и слично не морају постојати. Пристанак жртве на експлоатацију никако не може имати утицај на чињеницу да је реч о трговини људима. Према члану 3 став а Протокола за превенцију, сузбијање и кажњавање трговине људима, посебно женама и децом (Палермо Протокол), уз Конвенцију Уједињених нација против транснационалног организованог криминала, трговина људима се одређује као: „Врбовање, превозење, превођење, пребацивање, скривање и примање лица, путем претње силом или употребом силе или других облика присиле, отмице, преваре, обмане, злоупотребе овлашћења или тешког положаја, давања или примања новца или других користи да би се добио пристанак лица које има контролу над другим лицем, у циљу експлоатације. Експлоатација обухвата, као минимум, експлоатацију проституције других лица или друге облике сексуалне експлоатације, принудни рад или службу, ропство или однос сличан ропству, сервитут или уклањање органа”.² Према Члану 3б Протокола, пристанак жртве на планирану експлоатацију није релевантан, наиме, не доводи до умањења одговорности пред законом особа које су учиниоци трговине људима. Под термином дете, у смислу члана 3д Конвенције, сматра се свака особа млађа од 18 година.

Трговина људима је једна од најтежих форми кршења људских права. Жртве немају слободу кретања нити слободу избора. Жртве су лишене контроле над сопственим животом. Поменути феномен се помиње и под називом „модерно ропство”, зато што се жртве држе у условима сличним ропским и третирају се као својина људи који су их купили.³ Углавном се трговина људима јавља као

² Протокол за превенцију, сузбијање и кажњавање трговине људским бићима, нарочито женама и децом, је први међународни инструмент универзалног карактера који садржи дефиницију трговине људима. Државе уговорнице имају обавезу да у своје кривично законодавство унесу кривично дело трговине људима као и његове различите облике (покушај, саучесништво, организовање и навођење других лица да изврше кривично дело трговине људима). Сврха Протокола састоји се у превенцији и борби против трговине људским бићима, али и заштити и пружању помоћи жртвама трговине људима, уз посебно инсистирање на пуном поштовању њихових људских права. Протокол је ступио на снагу 25. децембра 2003. године и има 152 стране уговорнице (151 држава и Европска унија). Република Србија је ратификовала Протокол – 6. септембра 2001. године. Протокол је ступио на снагу 25. децембра 2003. године.

³ MaggyLee, *Human Trafficking*, WilliamPublishers, Portland, 2007, p. 11.

једна од форми организованог криминала (мада то није увек случај), али и као форма криминалног бизниса који започиње и функционише по принципу тржишне понуде и тражње. Основни циљ трговине људима је зарада путем експлоатације, без обзира да ли је реч о сексуалној експлоатацији, присилном раду, присилном просјачењу, присили која се односи на обављање кривичних дела, илегалном усвојењу, присилним браковима, трговини органима или некој другој форми. Један од уобичајених стереотипа је да трговци људима своје жртве излажу искључиво сексуалној експлоатацији, те да су само жене и девојчице угрожене, а занемарују се други облици експлоатације, као што је радна експлоатација чије су жртве најчешће мушкарци.⁴

2) ПРАВНИ ИНСТРУМЕНТИ У БОРБИ ПРОТИВ ТРГОВИНЕ ЉУДИМА

Најзначајнији међународни документ у коме је садржана обавеза већине држава да се уједине у борби против трговине људима је Протокол Уједињених нација против трговине људима. Протокол је обавезујући за све државне органе да морају да кривично гоне трговце људима, врше испоруку осумњичених и дистрибуирају информације. Овај инструмент садржи и поједине одреднице по питању превенције и заштите. Он представља значајан корак за хармонизацију националних законодавстава када је реч о трговини људима. То је први међународни обавезујући правни инструмент који изричито третира превентивне мере против трговине људима, а подразумева и заштиту и помоћ жртвама предметне трговине. Поједини елементи кршења људских права у трговини људима садржани су и у значајном броју међународних инструмената за заштиту људских права, а преваходно у документима у којима се осуђује ропство, трговина робовима, служење, положај налик на ропство и присилни рад, или нехумано и деградирајуће поступање.

Правни инструменти Европске уније

У Европској унији забрану трговине људима прописује Европска конвенција за заштиту људских права и основних слобода, усвојена у Риму, 4. новембра 1950. године, измењена у складу са Протоколом бр. 11. Наша земља је ову конвенцију ратификовала.⁵

⁴ Tomoya Obokata, *Trafficking of Human Beings from a Human Rights Perspective: Towards a Holistic Approach*, MartinusNijhoff Publishers, Leiden, 2006, p. 9.

⁵ Закон о ратификацији Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода, са Протоколом бр. 11 и 14, „Службени лист СЦГ – Међународни уговори”, бр. 9/2003, 5/2005 и 7/2005.

Конвенција представља мултилатерални међународни уговор који се бави заштитом људских права, а који је закључен између држава у корист појединаца. Конвенција представља предмет регулација права међународних уговора, односно Бечке конвенције о праву међународних уговора из 1969. године.⁶ Главна специфичност Конвенције, из које произилазе и све друге карактеристике, тиче се предмета регулација. Намена ове врсте међународних уговора, за разлику од осталих међународних уговора који се баве људским правима је, да унапред дефинише радње које држава не сме да предузима према сопственим грађанима. Конвенција је истовремено и организациони уговор, а не само уговор који одређује модел коегзистенције или сарадње међу државама. Помоћу овог уговора државе не трансформишу престације већ успостављају објективни режим људских права на који се свако може позвати.⁷ Специјална особина Конвенције је да дефинише правне консеквенце у случају да дође до нарушавања гарантованих права. Значајну новину представља обезбеђивање права за подношења представке против сопствене државе које је поверено појединцу. Овим начином успостављена је равноправност појединца са државом у поступку пред Судом. Државе чланице имају двоструку обавезу: унутрашње право које мора бити хармонизовано са Конвенцијом, као и обавезу да се исправи свако нарушавање основних права и слобода које Конвенција гарантује. У основном тексту Конвенције, у чл. 1, дефинисана је обавеза поштовања људских права, односно обавеза земаља потписница да свакој особи која је под њиховом ингеренцијом гарантује права и слободе дефинисане у Делу I Конвенције. Сама права зајамчена Конвенцијом могу се класификовати према најбитнијим карактеристикама и у даљем тексту нису презентована по подели која је наведена у Конвенцији. Првенствено су ту потпуно заштићена права која не подлежу никаквим ограничењима. То је, пре свега, право на живот, које се оцењује као основно, а на којем се Конвенција приликом успостављања и заштити права управо и заснива. Њему је дат посебан статус и оно пружа основ и смисао за све остале вредности које човек поседује. Безусловна заштита живота није загарантована Конвенцијом, као ни његов одговарајући квалитет, већ се само дефинише обавеза државе да о људском животу, као таквом, води бригу. У сваком случају, противправним лишењем живота не може се сматрати оно које проистекне као последица дејства силе, која је недвосмислено неопходна приликом одбране одређеног лица од противзаконитог насиља, спровођења

⁶ Славко Царић, *Утицај Европске конвенције о људским правима на међународно право и право Србије*, Ниш, 2008, стр. 85.

⁷ Војин Димитријевић, Драгомир Поповић, Татјана Папић, Весна Петровић, *Међународно право људских права*, Београдски центар за људска права, Београд, 2006. стр. 6.

законитог лишавања слободе, спречавања бекства особе која је законито лишена слободе или законитих мера које се могу предузети како би се сузбили нереди или побуне. У групу апсолутно заштићених спада и право које забрањује мучење, нечовечно или понижавајуће поступање или кажњавање, гарантовано чл. 3 Конвенције. Овим чланом обезбеђује се заштита моралном и физичком интегритету људских бића, а било који вид злостављања представља флагрантну негацију човечности.⁸ Уживање овог права не може да буде ограничено ни позивањем на поједине нарочите околности (нпр. ванредно или ратно стање). Свакако, да би се могло говорити о нарушавању овог права, потребно је да повреда буде значајно вишег интензитета од уобичајеног, односно да садржи макар минималне чиниоце суровости. Чланом 4 Конвенције зајамчена је забрана ропства или ропског положаја, а што припада групи апсолутно заштићених права и не могу бити укинута ни под којим околностима нити условима. Самосталност воље странака на основу које би одређено лице пристало на ропски положај и тим чином се одрекло ове гаранције није омогућена. Други став чл. 4 третира забрану вршења присилног или обавезног рада, а трећи став дефинише околности које није могуће подвести под термин принудни или обавезни рад. По питању присилног, односно обавезног рада, Конвенција прихвата дефинисање принудног рада како је наведено у једној конвенцији која је закључена у оквиру Међународне организације рада. Према одредницама поменутог акта, рад је присилан уколико се обавља под претњом казне. Уколико се обавеза рада заснива на друштвеној солидарности и уколико обавеза није нерационална, онда нема ни принудног или обавезног рада.⁹

Конвенцију Савета Европе о борби против трговине људима усвојио је Савет Европе 16. маја 2005. године, а наша земља је ратификовала исту 2009. године.¹⁰ Конвенција представља регионални међународни уговор који већ у самом свом наслову садржи одредницу борба против трговине људима како би се означио потпун приступ поменутој проблематици, од нормативне дефиниције тог термина, преко спречавања трговине људима, до пружања помоћи жртвама као и мере за кривично санкционисање учинилаца. Конвенцијом је предвиђено да трговина људима представља недвосмислено кршење људских права, пре свега слободе, достојанства и интегритета човека. Овај документ усваја дефиницију „трговине људима“. Преко ове Конвенције, Савет Европе дефинише трговину људима као форму нарушавања људских

---

⁸ Милан Пауновић, *Јуриспруденција Европског суда за људска права*, Београд, 1993, стр. 52.

⁹ Драгољуб Поповић, *Европско право људских права*, Службени гласник, Београд, 2012. стр. 208.

¹⁰ Закон о потврђивању Конвенције Савета Европе о борби против трговине људима, „Службени гласник РС – Међународни уговори“, бр. 19/2009.

права уз наглашавање неопходности заштите жртава те трговине. Сврха је да се унапреди заштита људи уз паралелно унапређивање стандарда саме заштите. Конвенција се имплементира на сваки вид трговине људима, без обзира да ли она има националан или транснационалан карактер, и без обзира да ли је у вези са организованим криминалом или не. Због тога овај документ има шири предмет своје примене од Палермо протокола. Конвенција штити сва лица које су жртве трговине људима. Такође, помоћу ње се развија међународна сарадња у борби против трговине људима. Основни задатак Конвенције је заштита права жртава трговине људима и кривично гоњење лица која су одговорна за трговину људима.¹¹ Циљ Конвенције је проглашавање трговине људима кривичним делом. Обавеза држава потписница ове Конвенцију је једнака обавези из Палермо протокола, као и обавези из Оквирне одлуке од 19. јула 2002. године о борби против трговине људима. Овај документ предвиђа међународну сарадњу потписница Конвенције. Та сарадња никако није ограничена на судску сарадњу по кривичним питањима, већ третира и област спречавања трговине људима и пружања помоћи и заштите жртвама. Њоме су утврђени принципи сарадње, јер иста треба да буде хармонизирана са релевантним међународним и регионалним инструментима, споразумима по основу реципроцитета и домаћим законима. Предвиђен је и механизам за ефикасно спровођење Конвенције од стране чланица, а формирана су и одређена тела у том циљу, као што су GRETA и Комитет чланица.¹² У тексту саме Преамбуле се наводи да је трговина људима угрожавање људских права, повреда достојанства и интегритета човека, која погодује позиционирању жртава у ропски однос. Конвенција се темељи на више међународних правних инструмената и аката који се односе на област сузбијања трговине људима.¹³ Циљ јој је спречавање и сузбијање трговине људима, заштита права жртава трговине, те да се унапреди међународна сарадња у сузбијању трговине људима.¹⁴ Када је реч о области имплементације Конвенције, она треба да се имплементира на све

---

¹¹ Члан 1 Конвенције Савета Европе о борби против трговине људима.

¹² GRETA је експертска група за сузбијање трговине људима састављено од независних и високо квалификованих експерата из области људских права, а која има задатак да усвоји извештај и закључке како чланице спроводе Конвенцију. Комитет чланица, као политичко тело, састављено је од представника у Комитету министара чланица конвенције и представника чланица које нису у Савету Европе.

¹³ Конвенција се заснива на следећим међународним правним документима: Конвенцији Уједињених нација против транснационалног организованог криминала и њен Протокол за спречавање и сузбијање и кажњавање трговине људима, посебно женама и децом, и Конвенцији о заштити људских права и основних слобода из 1950. године и њених Протокола.

¹⁴ Члан 1 Конвенције Савета Европе о борби против трговине људима.

форме трговине људима. Док се Конвенција Уједињених нација не одређује према формама трговине људима, ова Конвенција наводи две форме те трговине – националну и међународну. Национални облик трговине се одвија у оквиру граница једне земље, док међународни облик подразумева трговину ван националних граница државе. Међународни облик те трговине је онај облик у коме има један од елемената иностраности у погледу учинилаца деликта, жртве трговине људима или територије где се иста обавља.

Национални инструменти

Релевантни закони који се односе на проблем трговине људима у Србији су:

- Устав Републике Србије, *Службени гласник РС*, бр. 98/2006;
- Кривични законик, *Службени гласник РС*, бр. 85/2005, 88/2005 – испр., 107/2005 – испр., 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013, 108/2014 и 94/2016;
- Закон о кривичном поступку, *Службени гласник РС*, бр. 72/2011 и 101/2011;
- Закон о одузимању имовине проистекле из кривичног дела, *Службени гласник РС*, бр. 97/2008.

Трговина људима у Уставу Србије регулисана је одредбом члана 26.¹⁵ И поред тога што је Србија била једна од потписница Конвенције УН против транснационалног организованог криминала потписаног у Палерму 2000. године, њено законодавство трговину људима није идентификовало као посебно кривично дело све до априла 2003. године, кад је чланом 111б који се односи на трговину људима уведен у Кривични закон Републике Србије. Важећи Кривични законик (КЗС) ступио је на снагу 1. јануара. 2006. године, и у њему је трговина људима била регулисана чланом 388.¹⁶ Изменама и

---

¹⁵ Члан 26 – Забрана ропства, положаја сличног ропству и принудног рада: „Нико не може бити држан у ропству или у положају сличног ропству. Сваки облик трговине људима је забрањен. Забрањен је принудни рад. Сексуално или економско искоришћавање лица које је у неповољном положају сматра се принудним радом”.

¹⁶ Трговина људима – Члан 388: „ (1) Ко силом или претњом, довођењем у заблуду или одржавањем у заблуди, злоупотребом овлашћења, поверења, односа зависности, тешких прилика другог, задржавањем личних исправа или давањем или примањем новца или друге користи, врбује, превози, пребацује, предаје, продаје, купује, посредује у продаји, сакрива или држи друго лице, а у циљу експлоатације његовог рада, принудног рада, вршења кривичних дела, проституције или друге врсте сексуалне експлоатације, просјачења, употребе у порнографске сврхе, успостављања ропског или њему сличног односа, ради одузимања органа или дела тела или ради коришћења у

допунама Кривичног законика¹⁷ од 31. 8. 2009. године подигнута је висина казни за кривично дело трговине људима. Казна за основни облик дела је сада од три до дванаест година затвора, а најнижа казна за трговину децом, уместо досадашње три, је пет година затвора. Пооштрава се и висина казне уколико је дело извршила организована криминална група, а уведена је и казна за кориснике услуга у случају да су знали или да су могли да знају да се ради о жртви трговине људима.

3) ТРГОВИНА ЉУДИМА У ПРАКСИ ЕВРОПСКОГ СУДА

Пресуде Европског суда за људска права, формално гледано, имају дејство *inter partes*, односно делују само међу странама у спору – дакле, тичу се само државе против које је представка поднета. Ипак, пресуде које је Суд донео се детаљно анализирају и у државама које нису партиципанти у поступку, а које су потписнице Конвенције и оне носе одговарајући оријентациони ефекат. Европски суд за људска права донетом пресудом утврђује да ли је тужена држава против које је поднета представка повредила Конвенцију, па уколико јесте, пресудом утврђује да је угрожено индивидуално право, и намеће обавезу држави чланици да предузме одговарајуће мере како би се спровела пресуда. Оне немају касационо дејство према актима за које је Европски суд

оружаним сукобима, казниће се затвором од три до дванаест година; (2) За дело из става 1. овог члана учињено према малолетном лицу учинилац ће се казнити казном прописаном за то дело и кад није употребио силу, претњу или неки други од наведених начина извршења; (3) Ако је дело из става 1. овог члана учињено према малолетном лицу, учинилац ће се казнити затвором најмање пет година; (4) Ако је услед дела из ст. 1. и 2. овог члана наступила тешка телесна повреда неког лица, учинилац ће се казнити затвором од пет до петнаест година, а ако је наступила тешка телесна повреда малолетног лица услед дела из става 3. овог члана, учинилац ће се казнити затвором најмање пет година; (5) Ако је услед дела из ст. 1. и 3. овог члана наступила смрт једног или више лица, учинилац ће се казнити затвором најмање десет година; (6) Ко се бави вршењем кривичног дела из ст. 1. до 3. овог члана или је дело извршено од стране групе, казниће се затвором најмање пет година; (7) Ако је дело из ст. 1. до 3. овог члана извршено од стране организоване криминалне групе, учинилац ће се казнити затвором најмање десет година; (8) Ко зна или је могао знати да је лице жртва трговине људима, па искористи њен положај или другоме омогући искоришћавање њеног положаја ради експлоатације предвиђене ставом 1. овог члана, казниће се затвором од шест месеци до пет година; (9) Ако је дело из става 8. овог члана учињено према лицу за које је учинилац знао или је могао знати да је малолетно, учинилац ће се казнити казном затвора од једне до осам година; (10) Пристанак лица на експлоатацију или на успостављање ропског или њему сличног односа из става 1. овог члана не утиче на постојање кривичног дела из ст. 1, 2. и 6”.

¹⁷ Службени гласник РС, бр. 72/09.

за људска права утврдио да угрожавају права која су гарантована Конвенцијом. Уз то, у пресуди је садржана и одредба о сатисфакцији. Наиме, уколико утврди да се догодила повреда Конвенције, намеће туженој држави обавезу да оштећену страну намира исплатом износа који је досуђен у виду правичног задовољења, али и да под мониторингом Комитета министара одабере опште и/или појединачне мере које би требало да буду донете у њеном унутрашњем правном систему, како би се окончала повреда коју је Суд утврдио и да би се у највећој могућој мери отклониле и исправиле последица оваквог кршења. Непостојање изричитог спомињања трговине људима у Европској Конвенцији о људским правима не изненађује. Конвенција је инспирисана Универзалном декларацијом о људским правима, коју је Генерална скупштина Уједињених нација прогласила 1948. године, а која сама по себи није изричито споменула трговину људима. У члану 4 Декларација је забранила ропство и трговину робљем у свим њиховим облицима. Међутим, при процени обима члана чињеницу да је то живи инструмент који се мора тумачити у светлу данашњих услова. Све виши стандарди који се захтевају у области заштите људских права и основних слобода на одговарајући начин и неизбежно захтевају већу чврстоћу у процени кршења основних вредности демократских друштава. Пресуда Европског суда за људска права у предмету *Ранцев против Кипра и Русује* данас представља незаобилазан извор у области успостављених међународних стандарда борбе против трговине људима и заштите жртава ових кривичних дела. Овом пресудом је, по први пут, јасно утврђено да трговина људима представља облик модерног, ванинституционалног ропства којем се државе чланице Савета Европе и Конвенције за заштиту људских права и основних слобода морају проактивно супротстављати комбинацијом различитих мера превентивног и репресивног карактера. У том смислу, Суд је у овој пресуди јасно специфицирао низ стандарда путем наметања тзв. *позитивних обавеза*, које државе морају испуњавати како би се спречили и казнили сви случајеви трговине људима којима се угрожавају загарантована права и слободе жртава. Прва пресуда Европског суда за људска права у којој је размотрен проблем трговине људима у целини, према Конвенцији о борби против трговине људима, јесте пресуда *Силиадин против Француске*.¹⁸ Подносилац представке је петнаестогодишња држављанка Тогоа, госпођица Силиадин, која је дошла у Француску 1994. године, у пратњи госпође Д., француске држављанке пореклом из Тогоа. Госпођа Д. је обећала да ће јој регулисати имигрантски статус и организовати јој образовање, док ће јој подносиатељка заузврат одржавати домаћинство док не заради довољно да госпођи Д. врати дуг за авионску карту. Подносиатељка је заправо постала неплаћена слушкиња госпођи и господину Д., који су јој одузели и путну

¹⁸ *Силиадин против Француске*, (представка број 73316/01), пресуда од јула 2005.

исправу. У октобру 1994. године, госпођа Д. је, „позајмила” подносиатељку пријатељима, господину и госпођи Б. како би им помогла око кућних послова и причувала децу. Требала је остати само неколико дана док се госпођа Б. не породи. Међутим, након рођења детета, госпођа Б. је одлучила да задржи подносиатељку. Постала је „помоћница за све” која је радила од 7.30 ујутро до 10.30 увече сваки дан, без иједног слободног дана у недељи. У јулу 1998. године подносиатељка се поверила комшиници, која је о томе обавестила Одбор против савременог ропства (*Committee against Modern Slavery*), који је случај пријавио надлежном државном тужилаштву. Покренут је казни поступак против господина и госпође Б. за незаконито стицање бесплатне, односно недовољно плаћене услуге од рањиве или зависне особе, казни дело у смислу чл. 225–13. Казненог закона, као и због присиљавања те особе на рад или на живот у условима који вређају људско достојанство, казни дело из члана 225-14. Казненог закона. Оптужени су осуђени пред првостепеним судом, између осталог и на 12 месеци затвора, но ослобођени су дана 19. октобра 2000. године у другом степену по жалби. У пресуди од 15. јула 2003. године, жалбени суд у Версају, којем је предмет накнадно проследио Касациони суд, утврдио је да су господин и госпођа Б. криви што су подносиатељку, рањиву и зависну особу, присиљили на неплаћени рад, али такође је утврдио да њени услови рада и живота нису били испод људског достојанства. На основу реченог, наложио им је да плате подносиатељки износ од 15.245 ЕУР на име накнаде штете. У октобру 2003. године, Радни суд је доделио подносиатељки износ од 31.238 ЕУР који је укључивао дуг за плату. Захтев подносиатеља, упућен 17. априла 2001. године, проглашен је делимично допуштеним 1. фебруара 2005. године. Потом је 3. јула 2005. године, одржана расправа у згради Европског суда. Позивајући се на члан 4 (забрана ропства и присилног рада) Конвенције за заштиту људских права, подносиатељка је приговорила да јој француско казни законодавство није омогућило довољну и делотворну заштиту против „служења” у којем је била држана или барем против присилног и обавезујућег рада којег је морала обављати и које ју је у пракси учинио робом у домаћинству. Суд је утврдио да члан 4 Конвенције садржи једну од основних вредности демократског друштва које чини Савет Европе. Реч је о једној од одредби Конвенције, у односу на коју чињеница да се држава суздржала од повреде зајамченог права није довољна да се закључи да је испунила своју обавезу. Оно намеће држави позитивну обавезу, која се састоји у доношењу и делотворној примени казног права према којем се деловање у смислу члана 4 сматра кажњивим делом. Суд је утврдио да казни законодавство, које је било на снази у релевантно време, није омогућило подносиатељки посебну и делотворну заштиту против радњи које су је учиниле жртвом. Нагласио је да се траже врло високи стандарди у односу на заштиту наведених људских права и основних слобода и да неизбежно траже већу чврстоћу у оцени повреде права

основних вредности демократског друштва. На основу реченог, Суд је закључио да Француска није испунила позитивну обавезу у смислу члана 4. У односу на члан 41 (правична накнада) Конвенције, Суд је подносиоци доделио 26.209,69 ЕУР на име трошкова поступка. Будући да госпођица Силиадин није тражила накнаду штете, Суд јој је није доделио. У случају *Ранцев против Кипра и Русије*, подносилац представке је држављанин Русије, отац Оксане Ранцеве, која је живот изгубила на Кипру.¹⁹ Ђерка подносиоца захтева је била руска држављанка, умрла је у неразјашњеним околностима након пада с прозора приватног стана на Кипру у марту 2001. године. Стигла је на Кипар неколико дана раније на основу „визе за уметнике”, али је напустила свој посао и смештај недуго након започињања и оставила поруку да жели да се врати у Русију. Након што је пронађена у дискотеци неколико дана касније, управник кабарета одвео ју је у централну полицијску станицу око четири сата ујутро и тражио од полиције да је притворе као илегалног уселеника. Полиција је потом контактирала имиграционе власти које су им рекле како госпођица Ранцева не би требала бити притворена, него да би по њу требао доћи њен послодавац, који је био задужен за њу, и да је доведе у имиграциони уред у 7 сати ујутро. Управник је дошао по госпођицу Ранцев око 5 сати и 20 минута и одвео је у приватни стан где је он такође остао. Њено тело пронађено је на улици испод стана око 6.30 сати. Покривач је био провучен кроз балконску ограду. Истрага спроведена на Кипру закључила је да је госпођица Ранцева умрла у околностима које су наликовале на несрећу током њеног покушаја бега из стана у којем је била гост, те да није било доказа било какве прљаве игре. Иако су након даље обдукције обављене након репатријације тела у Русију, руске власти сматрале да закључци истраге нису били задовољавајући, кипарске власти су изјавиле да је иста била коначна и одбиле су да спроведу било какву додатну истрагу, осим ако су руске власти имале доказе о било каквој казненој делатности. Ни руске ни кипарске власти нису предузеле кораке како би испитале две младе жене које живе у Русији, а за које је подносилац захтева навео да су радиле са његовом ћерком у кабарету и које су могле посведочити о сексуалном искоришћавању које се тамо спроводило. У априлу 2009. године, кипарске власти су доставиле Суду унилатералну декларацију у којој су признале да је дошло до повреде чланова 2, 3, 4, 5 и 6 Конвенције, те су понудиле накнаду штете подносиоцу захтева као и обавештење да су именовали независне стручњаке како би истражили околности смрти, запослења и боравка на Кипру госпођице Ранцеве. Кипарски правобранилац, Повереник за људска права Савета Европе и Министарство спољних послова САД објавили су извештаје који се односе на распрострањеност трговине људским бићима у

¹⁹ *Ранцев против Кипра и Русије* (представка број 25965/04) пресуда од 7. јануара 2010.

сврхе комерцијалног сексуалног искоришћавања на Кипру, као и на улогу индустрије кабареа и „уметничких“ виза које олакшавају такве активности у тој земљи. Суд је одбио предлог кипарске Владе да се предмет избрише с његове листе предмета. Нашао је да је, упркос унилатералној декларацији којом су признате повреде Конвенције, поштовање људских права уопштено захтевало да Суд настави разматрање предмета из разлога озбиљности притужби, акутне нарави проблема трговине људима и сексуалног искоришћавања на Кипру, као и недостатка судске праксе по питању тумачења и примене члана 4 Конвенције за трговину људским бићима. Суд није прихватио аргумент руске Владе која је тврдила да Русија није била надлежна, те стога ни одговорна, за догађаје на које се односио предмет захтева. Будући да је наводна трговина људима започела у Русији, Суд је био надлежан размотрити до које је мере Русија могла предузети кораке унутар граница сопствене територијалне суверености како би заштитила ћерку подносиоца захтева од трговине људима и истражила наводе о истој, као и околности које су довеле до њене смрти, посебно испитивањем сведока који бораве у Русији. Иако није било спорно да жртве трговином и искоришћавањем често живе и раде у окрутним условима и могу бити злостављане од стране својих послодаваца, општи ризик злостављања и насиља није могао представљати стварни и неминовни ризик по њихов живот. У овом случају, чак и да је полиција требала бити свесна да је госпођица Ранцева могла бити жртва трговине људима, док је била у полицијској станици није било назнака постојања стварног и неминовног ризика по њен живот, и полиција није могла предвидети низ догађаја који ће довести до њене смрти након што су је пустили под надзор управника кабареа. Стога није настала никаква обавеза подузимања оперативних мера за заштиту њеног живота. Истрага смрти од стране кипарских власти није била задовољавајућа из више разлога – нису се разрешиле противречности у доказима; нису се испитали релевантни сведоци; мало је тога предузето у сврху утврђивања догађаја у полицијској станици и могуће корупције полиције; подносиоцу захтева није омогућено ефикасно учествовање у поступку; кипарске власти одбиле су понуду помоћи од стране Русије, која би им омогућила добијање сведочења два битна сведока. Суд је нагласио да су државе чланице биле обавезне предузети нужне и доступне кораке како би осигурале битне доказе, били они доступни на њиховој територији или не, посебно у случају као што је овај, у којем су обе државе странке конвенције која уређује међусобну помоћ у казним предметима. Што се тиче аргумента руске Владе да је притужба под чланом 4 била недопуштена *ratione materiae* будући да није било ропства, служења нити присилног или обавезног рада, Суд је приметио да се трговина људским бићима као глобални феномен последњих година знатно повећала. Закључак УН Протокола о забрани, сузбијању и кажњавању трговине људима, посебно женама и децом (Палермо

протокол) из 2000. године, и Конвенција Савета Европе о акцији против трговине људским бићима из 2005. године, показали су растуће признање на међународном нивоу распрострањености такве трговине и нужност усвајања мера којима би се борило против исте. Стога је било прикладно размотрити до које се мере сама трговина људима може сматрати противном духу и циљу члана 4. Својом природом и циљем трговина људима се заснивала на остваривању моћи која произлази из права власништва. Људска бића је третирао као робу која се може купити и продати, те присилити на рад за никакву или врло малу накнаду, обично у сексуалној индустрији. Подразумевала је строги надзор активности жртве чије је кретање обично било ограничено и укључивала су насиље и претње против људи који су живели и радили у врло скромним условима. Трговина људима несумњиво је претила људском достојанству и основним правима њених жртава и није се могла сматрати спојивом са демократским друштвом нити основним вредностима Конвенције. Због своје обавезе тумачења Конвенције у светлу данашњих услова, Суд је сматрао непотребним одредити да ли се понашање на које се жалио подносилац захтева могло подвести под појам „ропства“, „служења“ или „присилног или обавезног рада“. Уместо тога, сама трговина људима, како је дефинисана чланом 3(а) Палермо протокола и чланом 4(а) Конвенције против трговине људима, спада у опсег члана 4 Европске конвенције. Јасно је произлазило из одредаба Палермо протокола и Конвенције против трговине људима да су државе уговорнице биле мишљења да би само комбинација мера могла бити ефикасна у борби против трговине људима. Тиме су настале позитивне обавезе подузимања мера са сврхом спречавања трговине људима, заштите њених стварних и потенцијалних жртава, као и прогона и кажњавања особа одговорних за трговину људима. Трговина људима по својој природи често није била ограничена на подручје једне државе. Са жртвама се често трговало из једне државе у другу. Релевантни докази и сведоци могли су се налазити у више од једне државе. Из овог разлога, уз обавезу спровођења домаће истраге догађаја који су се десили на њиховој територији, државе чланице су у прекограничним случајевима трговине људима такође биле дужне ефикасно сарађивати са другим државама које су биле укључене у истрагу, како би се осигурао свеобухватан међународни приступ трговини људима у земљама порекла, транзита и одредишта. Кипар није испунио своје позитивне обавезе из члана 4 из два разлога. Као прво, није успоставио одговарајући правни и административни оквир за борбу против трговине људима и као друго, полиција није предузела адекватне истражне мере како би заштитила госпођицу Ранцеву од трговине. Иако се домаће законодавство о трговини људима није само по себи чинило проблематичним, Повереник Савета Европе за људска права и кипарски правобранилац су критиковали визни режим уметника, којег су сматрали одговорним за охрабривање великог

броја странкиња да дођу на Кипар где су рескирале трговину људима. Држава је имала позитивну обавезу да предузме мере како би заштитила госпођицу Ранцев, будући да је полиција имала довољно индиција за основану сумњу да је била у стварној и неминовној опасности од трговине и искоришћавања. Полиција је учинила неколико пропуста тиме што није одмах испитала да ли је иста била жртва трговине људима, тиме што ју је предала управнику кабареа уместо да је пустила на слободу и тиме што није испунила своју законску дужност да је заштити. Случај *В. Ф. против Француске*, односио се на поступак за депортацију подносиоца представке у Нигерију, њену земљу порекла.²⁰ Подносилац представке је навела да ће, ако буде протерана у Нигерију, бити изложена ризику да буде приморана да се врати у проституцију из које је побегла и да буде подвргнута одмазди од стране заинтересованих, те да нигеријске власти неће бити у стању да је заштите. По њеном мишљењу, француске власти биле су обавезне да не протерају потенцијалне жртве трговине људима. Суд је пријаву прогласио неприхватљивом (очигледно неоснованом). Иако је била добро упозната са обимом трговине нигеријским женама у Француској и тешкоћама које су те жене имале у извештавању власти у циљу добијања заштите, ипак је сматрао да, узимајући у обзир информације које је доставио подносилац представке, у овом случају нису биле довољне да се докаже да је полиција знала када су издали налог за њену депортацију да је подносилац пријаве жртва мреже трговине људима. Што се тиче ризика да ће подносилац представке бити натеран да се врати у проституцију у Нигерији, Суд је приметио да, иако законодавство Нигерије о спречавању проституције и борби против таквих мрежа није у потпуности постигло своје циљеве, ипак је постигнут значајан напредак и било је вероватно да ће подносилац представке добити помоћ за њен повратак.²¹ У случају *М. и други против Италије и Бугарске*, подносиоци представке, ромског порекла и бугарске националности, жалили су се да је, пошто су стигли у Италију да би пронашли посао, њихова ћерка била затворена од стране приватних лица под оружјем, била је приморана да ради и краде, и сексуално злостављана.²² Такође су тврдили да италијанске власти нису успеле адекватно да истраже догађаје. Суд је прогласио жалбе подносилаца представке на основу члана 4 (забрана ропства и принудног рада), недопуштеним као очигледно неосноване. Утврђено је да није било доказа који би подржали жалбу о трговини људима. Међутим, Суд је утврдио

²⁰ *В. Ф. против Француске*, (представка број 7196/10), одлука о прихватљивости од 29. новембра 2011. године.

²¹ *Идемугија против Француске*, одлука о прихватљивости од 27. марта 2012. године.

²² *М. и други против Италије и Бугарске* (представка број 40020/03) пресуда од 31. јула 2012. године.

да италијанске власти нису ефективно истражиле приговоре подносилаца представке да је њихова ћерка, малолетна у то време, више пута претучена и силована у вили у којој је била задржана. Суд је стога сматрао да је дошло до повреде члана 3 (забрана нечовечног или понижавајућег поступања), Конвенције у његовом процедуралном делу. Суд је коначно сматрао да није дошло до повреде члана 3 Конвенције у погледу корака предузетих од стране италијанских власти да ослободе првог подносиоца представке. У случају *Ф. А. против Уједињеног Краљевства*, подносилац представке држављанка Гане, навела је да је она продата у Уједињено Краљевство и присиљена на проституцију.²³ Она се посебно жалила да ће је њено одвођење у Гану довести у опасност да падне у руке бивших трговаца или у руке нових трговаца људима. Она је даље навела да је, с обзиром на то да је имала ХИВ у Великој Британији као директан резултат трговине људима и сексуалне експлоатације, држава била под позитивном обавезом да јој дозволи да остане у Уједињеном Краљевству за приступ неопходном медицинском третману. Суд је прогласио жалбе подносиоца представке на основу чланова 3 (забрана нечовечног или понижавајућег поступања) и 4 (забрана ропства и принудног рада), недопуштеним. Пошто није поднела захтев за дозволу да се жали Врховном суду, она није испунила захтеве члана 35 став 1 (критеријуми прихватљивости) Конвенције. Случај *Л. Е. против Грчке* односио се на жалбу нигеријске држављанке која је била присиљена на проституцију у Грчкој.²⁴ Званично призната као жртва трговине људима у циљу сексуалне експлоатације од подносиоца представке се ипак тражило да сачека више од девет месеци након што је обавестила власти о својој ситуацији, пре него што јој је правосудни систем одобрио тај статус. Посебно је тврдила да пропусти Грчке државе да испоштује своје позитивне обавезе према члану 4 (забрана ропства и принудног рада) Конвенције повлачи за собом повреду ове одредбе. Суд је сматрао да је дошло до кршења члана 4 Конвенције (забрана ропства и присилног рада). Посебно је утврдио да је ефикасност прелиминарне истраге и накнадне истраге случаја компромитована низом недостатака. Што се тиче управних и судских поступака, Суд је такође приметити вишеструка одлагања и пропусти у погледу процедуралних обавеза грчке државе. У овом предмету, Суд је такође закључио да је дошло до повреде члана 6 став 1 (право на правично суђење у разумном року) Конвенције, утврдивши да је дужина дотичног поступка била прекомерна за један ниво надлежности и нису испунили захтев „разумног времена”. Коначно, Суд је сматрао да је дошло до повреде члана 13 Конвенције (право на делотворан правни лек), због тога што у домаћем праву

²³ *Ф. А. против Уједињеног Краљевства*, (представка број 20658/11), одлука о прихватљивости од 10. септембра 2013. године.

²⁴ *Л. Е. против Грчке* (представка број 71545/12), пресуда од 21. јануара 2016. године.

нема правног лека којим би подносилац представке могао да јој наметне право на саслушање у року од једног дана. Случај *J. и други против Аустрије* односио се на истрагу аустријских власти о наводној трговини људима.²⁵ Подносиоци представке, двојица филипинских држављана који су отишли да раде као послуга у Уједињеним Арапским Емиратима, тврдили су да су им њихови послодавци одузели пасоше и искористили их. Тврдили су да се овај третман наставио током кратког боравка у Бечу, где су их њихови послодавци одвели и где су на крају успели побећи. Након кривичне пријаве коју су подносиоци представке поднели против својих послодаваца у Аустрији, органи су утврдили да нису надлежни за наводна кривична дела почињена у иностранству и одлучили су да прекину истрагу у предмету подносилаца захтева у вези са догађајима у Аустрији. Подносиоци представке су тврдили да су били подвргнути принудном раду и трговини људима и да аустријске власти нису спровеле делотворну и исцрпну истрагу њихових навода. Они су посебно тврдили да се оно што им се догодило у Аустрији не може посматрати изоловано, те да су аустријске власти дужне према међународном праву истраживати и оне догађаје који су се догодили у иностранству. Суд је утврдио да су аустријске власти испуниле своју дужност да штите подносиоце пријава као (потенцијалне) жртве трговине људима, сматрајући да није дошло до повреде члана 4 (забрана присилног рада), и да није дошло до повреде члана 3 (забрана нехуманог или понижавајућег поступања) Конвенције. Он је приметио да није било обавезе по Конвенцији да истражује регрутовање подносилаца представке на Филипинима или њихову наводну експлоатацију у Уједињеним Арапским Емиратима, јер државе нису обавезне према члану 4 Конвенције да обезбеде универзалну надлежност над кривичним делима трговине људима у иностранству. Враћајући се на догађаје у Аустрији, Суд је закључио да су власти предузеле све кораке који су се могли разумно очекивати у тој ситуацији. Подносиоце представке, уз подршку невладине организације, интервјуисали су посебно обучени полицијски службеници, добили су боравишну и радну дозволу како би регулисали боравак у Аустрији, а за њихову заштиту је наметнута забрана откривања личних података. Штавише, истрага о наводима подносилаца представке о њиховом боравку у Бечу била је довољна, и процена надлежних органа, с обзиром на чињенице предмета и доступне доказе, била је разумна. Било какви даљи кораци у предмету – као што су суочавање са послодавцима подносилаца представке – не би имали разумне изгледе за успех, јер није постојао споразум о узајамној правној помоћи између Аустрије и Уједињених Арапских Емирата, и пошто су се подносиоци представки само обратили полицији годину дана након тих догађаја, када су њихови послодавци напустили земљу.

²⁵ *J. и други против Аустрије* (представка број 58216/12), пресуда од 17. јануара 2017. године.

4) ИЗВОРИ

- Димитријевић, Војин, Поповић, Драгомир, Папић, Татјана, Петровић, Весна, *Међународно право људских права*, Београдски центар за људска права, Београд, 2006.
- Закон о потврђивању Конвенције Савета Европе о борби против трговине људима, *Сл. гласник РС – Међународни уговори*, бр. 19/2009.
- Закон о ратификацији Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода, са Протоколом бр. 11 и 14, *Сл. лист СЦГ – Међународни уговори* бр. 9/2003, 5/2005 и 7/2005.
- Кривични законик, *Службени гласник РС*, бр. 72/09.
- LeeMaggy, *Human Trafficking*, William Publishers, Portland, 2007.
- Obokata, Томоја, *Trafficking of Human Beings from a Human Rights Perspective: Towards a Holistic Approach*, Martinus Nijhoff Publishers, Leiden, 2006.
- Пауновић, Милан, *Јуриспруденција Европског суда за људска права*, Београд, 1993.
- Поповић, Драгољуб, *Европско право људских права*, *Службени гласник*, Београд, 2012.
- Царић, Славко, *Утицај европске конвенције о људским правима на међународно право и право Србије*, Ниш, 2008.
- Ранцев против Кипра и Русије* (представка број 25965/04), пресуда од 7. јануара 2010.
- Л. Е. против Грчке* (представка број 71545/12), пресуда од 21. јануара 2016. године.
- М. и други против Италије и Бугарске* (представка број 40020/03), пресуда од 31. јула 2012. године.
- Силиадин против Француске* (представка број 73316/01), пресуда од јула 2005.
- В. Ф. против Француске* (представка број 7196/10), одлука о прихватљивости од 29. новембра 2011. године.
- Идемуџа против Француске*, одлука о прихватљивости од 27. марта 2012. године.
- Ј. и други против Аустрије*, (представка број 58216/12), пресуда од 17. јануара 2017. године.
- Ф. А. против Уједињеног Краљевства* (представка број 20658/11), одлука о прихватљивости од 10. септембра 2013. године.

5) ЗНАЧАЈ ЗА РЕПУБЛИКУ СРБИЈУ

Усвајање Конвенције Савета Европе о борби против трговине људским бићима из 2005. године, и пресуда Европског суда за људска права у предмету *Ранцев против Кипра и Русије* из 2010. године, представљају две кључне ствари у афирмацији права жртава трговине људским бићима. На једној страни Конвенције, под формом правно обавезујућег међународног инструмента, инволвирана је веома садржајна и концизна дефиниција жртве трговине људским бићима која садржи одреднице битне за покретање кривичног поступка против учинилаца кривичних дела трговине људским бићима. Поред наведеног, потпуност приступа феномену трговине људским бићима са позиције Конвенције рефлектује се и усмерењем на жртву ове форме модерног ропства, као и на заштиту људских права и основних слобода жртве. Ради тога, Конвенција о борби против трговине људским бићима представља јединствену форму сплета кривичноправних аката и конвенције о људским правима. Наиме, универзални инструменти третирају феномен трговине људским бићима као транснационални и феномен организованог криминала, док Конвенција Савета Европе овај проблем посматра знатно шире обухватајући све појавне форме трговине људским бићима, што подразумева трговину људским бићима на националном нивоу и случајеве трговине људским бићима почињене од стране појединца. Судска пракса која је наведена у овом раду односи се на пресуде или одлуке које доноси Суд, и на одлуке или извештаје Европске комисије за људска права. Сви наводи се односе на пресуду о меритуму коју је изрекло веће Суда, а које могу имати значај и приликом интерпретације одредаба међународних правних аката којима је Република Србија приступила. Коначно, на основу анализираних пресуда Европског суда за људска права, долази се до закључка да трговина људским бићима представља тешко нарушавање читавог сплета људских права и основних слобода гарантованих Европском конвенцијом о заштити људских права и основних слобода из 1950. године. У том смислу, јасно је да постоји позитивна обавеза држава чланица Савета Европе (укључујући и Србију) да, уз инкриминисање трговине људским бићима у националном законодавству, допринесу ефикаснијем кривичном гоњењу учинилаца ових кривичних дела и успостави функционалнијег система за комплетну заштиту и помоћ жртвама трговине људима.

HUMAN TRAFFICKING IN THE CASE-LAW OF THE EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

Summary: The paper discusses human trafficking through the case-law of the European Court of Human Rights. The judgement of the European Court of Human Rights in the case of *Rancev v. Cyprus and Russia* is currently a mandatory source in the field of established international standards when it comes to combating trafficking in human beings and protecting the victims of these crimes. This verdict unequivocally proves for the first time that human trafficking is a form of modern, non-institutional slavery against which the member states of the Council of Europe, through the implementation of the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, must proactively oppose by taking preventive and repressive measures. Since trafficking in human beings violates guaranteed rights and freedoms, the European Court of Human Rights stated in its judgement a number of standards through the imposition of so-called “positive obligations”, which the member states must fulfil in order to stop and sanction all possible cases of this illegal action. In this paper, the author seeks to analyse the case-law of the European Court of Human Rights, as well as the obligations of states arising from the case-law of the European Court of Human Rights.

Keywords: European Court of Human Rights, human trafficking, case law of the ECHR.